

Womhaj Bóh!

Czytło 4.
22. jan.

Łętnik 3.
1893.

Szerbiske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ło kóždy sobotu w Smolerjez knihicziščetni w Budyschinje a łu tam dostacź sa sčtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

3. njedzela po 3 kralach.

Mat. 5, 16: Tak śwěcź tež wasche śwětło psched ludźimi, ło bychu wasche dobre skutki widzeli a wascheho Wótza w njebjesach czesćili.

S jonej jeniczej śwězu możesć tamšynt drubich ja-
śwěczić. Dyrbi pať to saśwęczena śwěza bycź. Naj-
rjeńšcha śwěza w najkrańšichim śwěcźniku nima žaneje
ważnosće, tak dołho hać ło njeśwěczi. Sčtóz chze drubich
rosśwětlicź, dyrbi łuam śwětly bycź; a sčtóz chze drubich
saśwęczić, dyrbi łuam saśwęczeny bycź. Žadyn cźlowjeť
njemóže drubemu cźlowjeťeť dacź, sčtož łuam nima. Kať
móžemy ło nadźijecź, ło budžemy łuojich łuobucźlowjeťow
sbóžnych scźinicź, tak dołho hać łuami nješšmy wěczi
łuwojeje sbóžnosće? Prědar abo wuczeť bycź, prjedy hać
łu bójše žiwjenje dostať, je runje tak hłupe, jako by chzyl
njeśaśwęczeny śwězu jako śwětło na cźmowe město stajicź.
Sśwęczi-li ło pať śwěza, dha njeje dowuprajicź, sčto móže
ło s njej wscho saśwęczić. S fromnosću, kotraž w malej
tħěžzy bydli, móže ło žyly kraj rosśwětlicź; jedyn wěšty
tħesćizian móže jich njewurjekliwje wjele dohycź. Tež
móže ło s malej śwězu wulka, s potajnej jena sa šjawne
žiwjenje powołana saśwęczić. My njemóžemy nihdy
wjedzecź, kať daloko ste abo dobre, sčtož cźinimy, došaha.
Ssnano saśwęcizimy jeno schwablicźku a žyly dom dostanje
s njej łuwoje śwětło. Ssnano njemóže tħuda žona niczo
sa sbóžnika cźinicź, hać łuwojeho šynka prošycź a sbóžnika
lubowacź wuczić a šynt budže po czašu mišionar, psches
kotrehož ło žyly lud wobroczi. Někajki fromny muž bē

male knižki pišať; tele pschindžechu snatemu Richardej
Banterej do rukow a s cźitanjom w nich ło s wutrobu
wobroczi; posdžišcho pišasche łuam: wěcžny wotpocžinť tnych
šwjatnych knihi, psches kotrež je ło wjele tamšynt cźlowjeťow
natwarilo a wotewrilo, mješ poslednimi tež tamny
Doddridge, kiž potom šašo knihi napiša wo šapocžatku a
dalewjedženju bójšeho žiwjenja we wutrobje. Tele knihi
nawabichu wěštego Richmonda t stejenju sa tym, sčtož
wěcžnje wostanje; wón bu požohnowany prědar a pišasche
jednore powjedancźko: „Wlokaťska džowka“, kotrež je ło
do wjazy hać polsta rěczow pscheložilo a wjele stow ludži
se šmjertneho spanja wubudžilo. Žedyn wjeczor wjedzesche
mje mój pucź psches hórku. Widžach psched łuobu śwětło,
kotrež pomalu džesche horje po hórzy a hdyž wysche
pschindže, widžach, ło ło sa nim žyła cźrjoda hwěšdow
saśwęczi. Sdyž bliže pschindžech, potasa ło, ło bēchu tele
hwěšdy latarnje, kotrež ło pod hórku šapocžachu a hać na
wjerch došahachu. Teho, kiž latarnje saśwęczesche, njemóžach
widzecź. Duž njewēm jeho mjeno ani jeho starobu ani
jeho bydlo; ale widžach te śwězy, kotrež bē se łuojim
łuamšnym śwětłom saśwęcziť a te ło hišcze śwěcžachu,
hdyž bē wón hižo dawno nimo. O ło bychmy wschizy
tajzy, kať tónle latarnjesaśwęczeť, byli a łuwoje dny s tym
dokonjeli, jenu dušchu po drubej se šwjatym plomjenjom
wot horjefach saśwęczić! Šymnych, cźmowych, mornych
dušchow je jara wjele, kotrymž je rosśwětlenie jara trěbne
a kiž budžeya ło nam šnano w wěcžnosći sa to džakowacź,
ło šmy jich s někotrymi sčkricźkami łuwojeho wóhnya sa-
horili.

Abutne słowo, lubosny skutt, małe służby, dobry pschiklad móžeja husto dživne węży dokonjeć.

(Bo Spurgeonych „prědowanjach wo śwězach“.)

Něšto s Oberlinoweho žiwjenja a skutkowanja w Kamjenitnym dole.

(Se wscheltich źórkow wuczerpał Jan Bartko.)
(Pofraczowanje.)

Takle k poškušnosći, k džělawosći, k wuknjenju a k porjadnosći hižo derje pschuwučene fastupichu te džěczi, hdyž běchu hndom lět stare, do swawneje schule a wuknjachu nětko pola swojich wuczerjom cžitacz, piščacz, licžicz, franzowisku a němstu rěcz, geografiju, faktady ratarstwa a astronomije a biblijske a śwětné stawisny. Wschitko to sta so pod Oberlinowym stajnym nadkědźbowanjom a wodzenjom; nabožinu pak, abo rošwuczowanje w katechizmje abo křesćijanskej wěrje škowu šebi Oberlin zyle šam sa so. Róždu njedzeli šhromadźowachu so mjenujzdy džěczi jeho wšow w zyrkwi wołoko woltarja, so bychu duchowne šhěrliške špěwale, kotrež běchu nawukle a to s hlowny prajike, šchož běchu pošledni tydžen s nabožiny k nawuknjenju nawdate měše, a so bychu dostale te krašne rošwuczowanja a wutrobne napominanja swojeho šhromadneho duchowneho wózta.

Wyške tuteje njedzelskeje džěcžazeje wučzby dastke Oberlin tež sa tydžen jutrócž wschitkim škulam swojeje wošady s jich wuczerjami w Waldbachu hromadu pschicž. Pšiches to da wón wuczerjam škladnosć, so widžachu, kaš žadyn tu abo tamnu wěz šapšchimny, tak so móžachu jedyn wot druheho wuknjecz, a pšiches to cžěrjeske wón schule, so jena pschemoh druheje wuknjecke. Pšichetož kóžde džěcžo wjedzeske, so tón „lubu papa“, tak mjenowachu jeho pošdžišcho wschitžny jeho wošadni, jeho pschibowanje w pěknosći, mudrosći a wušchifnosći šwěru wobkědźbowaske a žane nježadaske šebi nicžo bóle, hacž so by so špofojnje na nje pošmjak, pschetož tuto bě jemu došpolne šapščazjenje měše próžy žykeho tydženja.

Se šradowanjom widžeske Oberlin přenje dobre plody tajkeho swojeho skutkowanja. A s tym, so wón džěczi k cžistosći, k porjadnosći, k dwórliwosći, k lubosći mješ šobu a k dobrým pocžinkam cžěrjeske, so nještarajo wo nicžeje rěcže, pošpěšowaske wón tež dorosčenyh a woczahny šebi tak nowy, lěpšchi narod po swojej myšli. Džěczi wišachu bórny s wjetškej lubosću a poddatosću na swojim duchownym a na swojich wuczerjach a wuczerkach, hacž na swojich domjazah, nad kotrymiž husto napschecziwne wot teho widžichu, k cžemuž je schula s lubosću a se šahorjenjom nawjedowaske.

Tute dobre plody Oberlinowych dobrocžinskich a intereffantnych pschedowščazow samochu tež jeho pschecželow w Strašburgu k pschezo bohatschim pschinosčkam, tak so móžeske wón tež dobru knihownju sa džěczi swojeje wošady šažozicz a někotre schulске knihi sa swoje schule wudacz, jako „Wohlad na pschirodu“, a „Pšicheczel džěczi“.

Wón nahromadzi tež šberku domjazah rostlinow a kupi elektrowazu maschinu a druhe šysikaliske a mathematike instrumenty. Wschelike myta buchuwudželowane tak derje mješ wuczerjom, kaš tež mješ džěczi, a pschirodopišne a druhowědne knihi, kotrež bě Oberlin s džěla šam sa swoje pjenjeshy cžisžczecz dak, džěchu s jeneje wšy do druheje a móžachu w kóždej wšy tsi měšazy wostacz a tam dom wot domu hicž, so by wošebje mlodosć stajnje škladnosć k wužitnemu a šabawnemu powučenju mēla.

Šsamo na protyku njeje wón šabny, ale je swojeje wošadže kóžde lěto nowu wudawal, kotraž bě cžista wot wschitkich pschiwěrných, hšupných a jebanškich wězow, s kotrymiž běchu druhe protyki napjelnjene, a kiz město teho wjesele dobreho a powuščazeho šobu pschicnjeskechu.

Oberlin wjedzeske powučenje a šabawjenje hacž nanajmudrišcho měšczecz, a mješ tym, so jeho hlowne wotpoščadanie pschezo na to džěške, swojich mlodnych ludži s tymi hlownymi kručami křesćijanskeje wěry šnathych šczinicž a jich k temu nawjedowacz, so bychu nabožinu sa najlěpšchu šakitarču a najšczedriwišchu špoščzowarču swojeho šboža mēli, wjedzeske wón jim tež wschitke bohate nashonjenja swojeho duchownškeho a ratarškeho žiwjenja, kotrež pošlednje woni w swojich wobštejnoscžach wošebje trjebachu, šobudželicž. Teho dla dyrbjachu hižo džěczi wot dwanacžich hacž do pjatnacžich lět pod nawjedowanjom swojich wuczerjom krotke nastawki wo ratarštwje a šchtomowplahowanju, wucžehnjene

s najlěpšich piščaczelow, wotpišowacz. Tute so potom s hlowny nawuknychu a so pschi kóždolětnym pruhowanju pschěšlyšchowachu.

Kamjenitny dok pošcičowaske šwjěšelaze polo sa botaniku (rosčzinopiš) a džěczi buchuwu tež hižo w swojich najmlodsčich lětach do špoczatkow tuteje ranejje nawuki šawjedžene; w lěczu bu jim dowolene, po horach wołokozahajo te rostliny pschacz, kotrež běchu w hnyje w schuli po mjenach a šajšosczach šejnale, a šebi je do swojich šahrodkow pschěšadźowacz, kiz mējachu wot swojich šarsčich po Oberlinowej radže k šwucžowanju w džělawosći a k pschisporjenju swojich nawukow pschipofajane.

Teho runja wuknjachu džěczi tež kwěty wošnamjenjecž a wumolowacz, w cžimž běchu někotre dalošo pschicške. S tajkimi wobrašami šwjěšelowachu potom swojich lubnych šarsčich a druhich dobrocželow pschi wscheltich škladnosczach a wuprajomachu jim s nimi swoje pocžesčowanje a swoju džakownosć. Žedyn šhudy hšolcžez bě na pschiklad wěnz wot róžow a došheje lubosče jara rjenje wošnamjenik a jón potom swojemu dobrocželej pschepodač. Šsrjedž wěnz štejachu wubjernje napišane te šlowa: „Ty budžesh cžestna króna w Anjesowej ruzy a kralowski šlobuč w ruzy twojeho Boha.“ Šej. 62, 3. A špody wěnz bě napišane: „Anjes Degrand cžyž tuto šłabe wopofajmo swojeho poškušneho a šahorjeneho wučzobnika dobrocžiwje pschicječ. Gustav Scheidecker.“

Se šdželeneho je widžecz, so bychu něcžiči wuczerjo kšetro wjesele hinašchi, hacž cži w Štuberowym cžachu. Ženož tajžy mlodženy, kiz so s duchownymi mozami a pěknym šadžerženjom najbóle wušnamjenjowachu, buchuwu k tutemu šastojuštwu, kotrež bēške nětko jene s tych najwošebnišich, wušwolowani, a w Bellefosse bě měšczanosta a wuczer ta šama wošoba. Woni mjenowachn so hišczeske regentjo a njedoštawachu swoju mšdu jenož wot teho, šchož schulске džěczi kóždy tydžen hromadu nawdachu, ale tež nježenjeni a tajžy šohšodarjo, kiz žane džěczi do schule nješczelchu, dyrbjachu něšto wēše k temu dakacz.

(Pofraczowanje.)

Wny so dyrbimy Boha bojecž a jeho lubowacz, so bychmy pschi jeho mjenje nješwarjeli ani njeušlowali.

(Bo němškim wot Š. D.)

S wotkal pschicždže, so so druha šasnja: „Ty njedyrbish mjena twojeho Boha njemužitnje wužiwacz“, tak jara husto pschestupuje, pschi cžimž šebi pschestupjer ani na to njemyšli, so je pschecziwo šasni šwjateho Boha šhrěšchik? Šišczeci lět šym so hižo s tym prasčenjow nošny, ale hacž na džěnšnišchi dženi špofojazeho wotmolwenja namakal nješšym. Š wulkeho džěla wšchal je teho wina, so ta šasnja so na Boha šameho pocžahuje a so cžłowjek ju pschestupujo, s najmjenišcha na přenje wofomifnjenje, šchody nima.

Hdyž so na železnizu šynjesh — wšcho jene hacž do wosa 1. abo 2. abo 3. abo 4. klasny — a na rošrěčowanje poškušasch, budžesh šlyšczecz dyrbjecz, kaš so Bože mjeno na wšchelake waschnje njemužitnje wužiwa. A Bohužel je tež porědko bjes tymi, kotšiz šu šobu, něchtó, kotryž by so nadt hny poštorfowak, abo kotryž by lubosćiwje napominaze šlowo pschecziwo tajkemu waschnju Božu cžescz fastupujo prajik. Pšichecziwo hrubemu šelenju a šakrowanju wšchal so tu a tam něšto rješnje, pschetož to šu nješdžělani ludžo, kotšiz tajke hrošne šlowa rěcža. Wle kaš dha je s tak mjenowanymi „šdžělanyimi ludžimi“? Njemužiwaja tež woni Božeho mjena njemužitnje, bjes teho so by něchtó jim napschecziwo škupit? A hdy by šebi něchtó šwērik jim šlowečka napschecziwo prajicz, bychu so tuczi šdžělani a wošebni ludžo njemalo džiwali a bychu so šranjeni cžuli, dofelž tola pschi tym šleho wotpoščlada mēli nješšju. Woni šebi myšla, so nicžo šleho njeje, hdyž cžłowjek šforo w kóždym wofomifnjenju praji: „Ach mój Božo“, „Ach mój Šejuš“ atd. Šcho byšczeske šebi wo cžłowjeku myšlili, kotryž by, hdyž drugi něšto wazneho powjeda, šforo po kóždej šadže jeneho s pschitomnych s mjenom wołacz a prajicz cžyž: „Ach knjes Šchotka“, „Ach luba Křyczěrka!“ Wny byšczeske wēlcže prajili: „Wón štroweho rošoma nima!“ A tón, kotryž by so tak husto s mjenom wołak, by šebi tajke njerošomne mjenowanje swojeho mjena wēlcže šakasač. A njemužitne wužiwanje mjena teho najwšchšcheho, kotryž je wšchelowšchudžomny, njedyrbjalo nicžo na šebi mēczž?!

W njedzelskej schuli so wuczerka jutrócž džěczi woprašča, kotre je mjeno „Šejuš“ hižo šlyšchako. Waly hšolcž postaze: „Ša!“ „Tak, wot koho to?“ so wuczerka prasčeske. „Wjeczor,

hdyž nan pjaný domoj pschidže, je to mjeno husto wołał", wotmolwi hólczk.

Luby cýtario, hdyž won na hašu džěsch a džěczy hrajtacz widźiš, fedźbuj, ſchto wone praja. Džěczy, kotrež lědy powjedaja, hižo ſakrowaze ſłowa rěczecź ſłyschiš, kotrež ſu ſ nanowebo abo maczěrneho rta ſłyschaje. To hymjo, kotrež ſo w ſtarſchiſtim domje wuſhya, ſthadža a płody njeſe. A njerjad pschezo lěpje roſcže hacž žito. Ale běda temu wuſhywarjei!

Raf jara roſſchěrjena je tež móż pschiwěry! Wona wſchaf we wſchěch krajinach na ſwěcže jena ta ſama njeje, ale ja ſo boju, ſo je w naſchim kraju lědy jena woſpada, kotraž by wot njeje žyle ſwobodna była. (Pſchiſp. Tež w Šerbach je móż pschiwěry hiſchcže mulka.) Bohužel nadeńdžěsch tajku hrěſchnu pschiwěru ſamo pola tajkich, kotříž ſu hewaſ pobožni ludžo. Za dźy pomjedacz, ſchtož hym ſam wo tym naſhonil. Kunjež je ſo na 40 lět wot teho cžaſa minyło, ſo tola hiſchcže wjele polěpſchilo njeje.

Wot přenjejo abo poſlednjejo dnja žiwjenja, wot kolebki hacž k rowej, hym my po myſli ludoweje pschiwěry wot njeſpſcheczeſkich mozow wobdaczi — kotrež lud: kuſtarnicže abo khodojty mjenuje. Wone ſu ſ wjetſcha ſtare žony, kotrež ſo wot luda ſa kuſtarnicže dzerža, kotrychž kuſtarſku móż pjeczja w ſwójbe jedyn narod wot drugeho herbuje. A hdy bychy ſo tež tajke ſtare žony wobcžežowacz a tu naležnoſcž psched ſudniſtowo pschinyečž chžyke, ſo ſu jim ſ njeprawom taſ narjeke — ludžo bychy tola pschi tym woſtali: „ſo je tola taſ!“

Tajkich pak je džěbniczi džen hiſchcže na kraju doſcž, kotříž wudawaja, ſo móža we wſchelaſej nuſy pomhacz. Ša mjenje ſtraſchne khoroſcže je jich ſ wjetſcha wjazy tajkich „doſktorow“, cžim cžežſcha pak je khoroſcž, cžim mjenje ſo jich na to wuſteji, ja ſa-hojicž. Ludžo druhdy wjele dnjow daloko khodža, ſo bychy k temu prawemu pomožnikoj pschichli.

Bohladajmý do doma: Džěczatko je ſo narodžiło, nan a macž ſtaj jo ſ radoſcžu pomitajoj, ale wonaj mataj tež bojoſcž. Doniž kſchcžene njeje, móže ſo jemu něſchto nacžinicž. Duž rady zuſemu do domu njedataj, přjedy hacž džěczo wuſchcžene njeje. To pak ſo tola pschezo njehodži, ſchto potom cžinicž? Hdyž něchtó zuſy dó iſtwny ſaſtupi, dħrbí macž trójzy ſa ſobu prajicž: „Swarnui mi, Božo, moje džěczo!“ Š tym je móż ſchego ſlemjena — džěcžu ſo ničžo wjazy nacžinicž njemóže. Ša hym juntrócž widžaf, ſo chžyſche tajka taſ mjenowana „kuſtarnicža“ do domu, w kotrymž bėſche njedželnicža. Maleho džěcžowý nan, kotryž psched khěžu džělaſche, jej wobaraſche. Ša žona ſwarjo ſažo wotědže. Wona drje wjedžeſche, cžejo dla jej nuſs njedachu.

Mi ſo tež prajeſche, ſo hym přenje njedžele mojeho žiwjenja žyle ſtrowy był. Ale potom ſo ſta, ſo mjie tajka „žónſka“ na ruzy wſa a hlejče, na dobo bė ſ mojej ſtrowoſcžu nimo: 9 měſazow hym wo dnjo a w nozy płakał, ſo buch taſ hubjeny, ſo po ſdacžu ſo mnu k lónzej džěſche. Dokelž bė mi tajka žona nacžiniſa — dħrbjach, kaž ſo roſhmi, tež ſažo psches kuſtarſku móż wuhojeny byčž. — (Hdy bychy radſcho maczerje ſwoje džěczy ſwěru hladaje, woſebje tež prawje na cžičtoſcž džeržaje, hacž ſo „kuſtarnicžam“ winu dawaju, hdyž ſu džěczy njeměrne.)

Cžim ſtarſchi buch, cžim lěpje poſnach te wſchelaſe frėdki, kotrež tuczi kuſtarjo a kuſtarnicže w naſchaj krajince nałożowachu. Ša pschitlad bėſche tam muž, kiž bėſche jara cžeſcženy, dokelž wudawaſche, ſo móže něſchto pschecziwo hlownyhlenju cžinicž. Huſto ludžo k njemu khodžachu jecho proſcho: „Šuſhodže, mjie hlowa boli, budžče taſ dobry a pomhaječe mi!“

Šrejſtajaze liſty tež mějachu. Ša bėch ſebi junu pschi ſamym žyly porſt pscherubnył — duž dħrbjach jon tež do tajkeho liſta položicž. Liſt bėſche žyly cžorny wot krmje. Cžitacz ničžo wjazy njebė. Šo bych k prawemu lėkarzej teho dla ſchoł — wo tym rěcz njebė. Ša tajke něſchto mějachmy džě my ludžo te dobre „domjaze frėdki“.

Šola naſ bėſche tež waſchnje pjatł butru džělacž; njebhli ſo doſcž butry nadžělało, dħrbjeſche ſo cžeſaſ ſpody butrobaſa položicž, pschetož to bėſche, cžejož ſo pjeczja kuſtarnicže bojachu.

(Štóncženje pschichodnje.)

Roſhľad w naſchim cžaſu.

Khěžor Wilhelm je ſo na domojwróczeniu wot ſwojeho wopnta w Sigmaringenje tež do Straſburga podał a tam žyle nje-nadžižy wojakow alarmėrowacz dał. Šami jecho pschewodzerjo njeſbu wjedželi, ſo mjieſche khěžor tónle wotpoſhľad a ſu wo nim haſle ſhonili, hdyž ſo cžah do Straſburga wobroczi.

Ša lėtuſchim ſwjedžanju kónowanja (18. jan.) je khěžor wjazy hacž 1800 paſchonam rjady ſpožcził. W Roſsborkim wokrjeſu ſtaj kralowſki komornik ſ Blumenthal nad Šannom rjad cžėrwjeneho worjoła 4. klaſy a knjeſ ſ Wilienkron, naſch ſapóſtanz w krajnym ſejmje, rjad kralowſkeje kóny doſtałoj.

Štraif podkopskich džělaczerjow je ſtóncženy. Wón bė jeno ſ lohkomyſlnocžu ſapoczany a nětk ſu džělaczerjo wjeſeli, hdyž ſažo džěto doſtanu. Ale něhdže 500 najhóriſchich ſchkerjednikow ſu do žyła ſ džěta puſchcžili.

Žytemu ſaſtkemu krajej je ſo wulke wjeſele doſtało. Šrynžeka Šjedrich Auğuſt je pschichodneho herbu porodžiła. Njech mlody prynž roſcže a pschiběra k ſbožu žykeho kraja!

Kralowſke konſiſtorſtowo ſchleſynſkeje provinzy je lėtuſchim wokrjeſnym ſynodam k wuradžanju tele dwė praſcheni pschedpoložiko: Šotre ſhonjenja ſu w woſadach dla ſaſchneho pschibahanja cžinjene? Šchto móže ſo cžinicž, ſo by ſo ſaſchne pschibahanje ſ naſchich woſadow wuhnało? Bohuſkorženo ſo tónle žakoſny hrěch hiſchcže pschezo w kſchecžijanſkich woſadach namaka. Wóh tón knjeſ dai, ſo by tež ſynodžine ſkutkowanje pschecziwo njemu plody pschinyečž!

Miž mało duchownych ewangelſkeje pruceje žykwje je nětk w nekajkej nuſy. Šakoſi dla wotwjajanja ſtołkich dawkow ſa kſchcženu a ſa wėrowanja je ſo drje pschijał a je wot 1. oktobra kónſchego lėta do mozy ſtupił. Šo tajkim duchowni a druſy žykwini ſaſtojnižy ſa tele ſkutki ničžo wjazy dħžli wopory njedoſtanu, ale ta renta, kotraž ma ſo jim mēsto doſtalnych dawkow dacž, hiſchcže njeje poſtajena a ſo hiſchcže njeapſcaci a po wſchēm ſdacžu budže hiſchcže dołho tracž, přjedy hacž woni ſchto doſtanu. Šacz doſtal ſhonja jeno woſadni dobrotu noweho ſakonja, duchowni nimaja ničžo hacž jeno wobcžežnoſcž. Ale woni ju rad na ſo woſmu a cžafaju rad w tej wēstoſcži, ſo je ſo psches nowy ſakoſi khudym ludžom wulke položenje ſtało.

Šchtož ja cžinjy, to ty nětko njewėſch.

Šóž ležesche pschi brjoſhu Šchottlandſkeje. Wona ſo hotowaſche k Šchetlandſtim kupam pscheječž. Še wſchěch boſow ludžo na nju khwatachu, kotříž chžychu ſo ſobu wjeſcž. Šóž bėſche bórſy poſna juđi. Šwón poſledni křocz ſaſwoni, kótwiža (anker) ſo horje ſežęže a šóž nastaji ſo won na daloke morjo. Hdyž bėchu ludžo ſwoje wēzy do porjada pschinyečžli, ſo bjes ſobu powitachu. Ša dobo hlóſ ſawoła: „Ale Anderson tu njeje!“ „Wón budže delka w kajucže“, drugi praji. Woni jecho wſchudžom na šóž pýtachu, ale podarmo, — wón nihdže widžecž njebė. „Knjeſ kapitano! Anderson tu njeje, wón je na kraju woſtał“, ſo mlody muž ſ kupy Unſt na wodzerja šóže wobroczi. Šón jemu wotmolwi: „Mi je jecho žel, ale wona je na tym wina, hdyž w prawym cžaſu pschichoł njeje.“ „Šeho wēzy tu ſu, jecho ſameho pak widžach, křotko přjedy hacž šóž wotjědže, haſu dele do hoſcženza cžėricž, wón khwataſche ſchtož móžeſche, najſkerje bėſche ſebi něſchto ſabył“, matroſa pschitajti.

Šchto bėſche tu cžinicž? Šóž bėſche hižo khětry křuch wot brjoſha wotjěla, kapitan njemóžeſche a njeſmėdžeſche ſo ſažo wróczičž. Duž dħrbjachu jecho ſ měrom woſtajicž a ſo ſ tym ſpokojicž, ſo bė jim jecho žel.

Alle hđže bėſche Anderson? Wón bėſche woprawdže na šóž pobył. Alle na dobo bėſche ſo dohladał, ſo bėſche ſwoju móschen ſ pienjeſami w hoſcženzu woſtajil. Šóž wſchaf dħrbjeſche bórſy wotjěčž, ale wón tola njemóžeſche wſchitke ſwoje pienjeſy, kotrež bėſche ſebi ſa dołhe lėta w žylym kraju ſaſkuzil, ležo woſtajicž. Šhěſje ſo wróczi, k hoſcženzej doſěhny, po ſthodach horje lecžeſche hacž do iſtwicži, kotraž bėſche pod těchu. Wón durje wocžini, ſ wocžinjnym wotnom nuſsdujazy wėtr durje ſa nim ſapraſny. Šjenježna móschen tam ležeſche, Anderson ſebi ju do ſaka tykny, ale jačo chžyſche ſažo won, bėchu durje ſamknjene a klucž wonka tčęſche. Wón podarmo klepaſche a wołaſche, — ničtó jecho nje-ſklycheſche, ničtó njepſchidže. Šchto chžyſche wobohi Anderson ſapoczecž? Š wotnom won ſkocžicž? Nė, to by do njeſboža pschichoł. Abo durje wotpacžicž? Šo bėſche cžežka wēz, k temu dħrbjal je ſapſcacičž.

Wón ſklycheſche, ſo šwón na šóž poſledni křocz ſaſwoni — wón klepaſche wo durje pschezo ſtyſknwiſchki. Šodarmo. Štóncžnje ſo ſwojemu njeſbožu podda a ſo ſhny, ſo by ſ měrom cžafał, doniž něchtó nimo duri njepóndže. Šaf wjele by ſo jich roſkobiło, hdy by ſo jim taſ ſeſchlo! Anderson pak ſwoje njeſbože ſ měrom njeſeſche. Šchtož jemu tón mēr dawawaſche, bėſche jecho Bohu poddate kſchecžijanſke ſmyſlenje; wón wjedžeſche, ſo žana wóſka

f nascheje hlowny bjes wole nascheho Wótza w njebiešach njepadnje a so tym, kiž Boha lubuja, wschitke wězy f lěpschemu kluža. Duž bē jeho myšl, so je sa njeho wěščje lěpje, so w wěščje wostanje, hač hdy by so f kóđu na mórskich žołmach kolebał, runjež wschał njewjedžešche, czeho dla.

W wopravdže bēšche to wošebite wopokasmo Božeje hnady! „Kóđu bu wot wětra wo sfały czijnjena a rošbita. Nimale wschitzy, kotřiz bēchu na nej, žiwjenje šhubichu; rošpadanki a hrijady, kiž buchu won na kraj smjetane, wo tym powjedachu, so je so rjana kóđu podnuriła.

Andersonowa šwójba jeho žarowasche — ale bórny so šrudoba do wješela pschewobroczi, jako Anderson cziky a štrowy domoj pschindže.

Sluchoněme džěcžo.

So němštim wot F. D.

Khudy samtar mějesche hluchoněme džěcžo, kotrež jemu wjele starosče a šrudoby czinjěšche. Wón bēšche lubošny hólčžł; hdyž by nan na njeho pohladnył, by jemu jara czežko bylo; šchto pał možešche czinicž, hač sa to džěcžo prošnyč! Hólčžł bēšche 3 lěta starý, jeho woczi tał mudrije do šwěta hladašchtej, kož byschtej wschitko šrošymitkoj a kaž by w małej hlojczžy a wutrobje wschelake bylo, šchtož jenož rt wuprajicž njemóžešche. Hólčžł bēšche bóle f czicha, hač druže džěczi, šamo czi samtaržy bychu so bojele něšchto ške prajicž, hdyž by to džěcžo pódla bylo. Tón nan jun-krócž praji: „Hdy by Anješ Jesuš hišcže žiwý byl, f njemu bych šwoje džěcžo pschinješł a wón by jo wěščje štrowe šczinił!“ — „Tón Anješ je džě hišcže žiwý“, jemu jeho žona šnapšhecziwi.

Runjež tón hólčžł nicžo nješlyšcšesche, wón tola w staršchisłim domje wodnych bohabojašnosče do so šrebašche. Hdyž by nan rašche a wječorne paczerje czitał, by macž teho hólčžła na klinje mēla a hólčžł by šebi rucžy štyknył; prjedy hač bychu so pschipołdnju sa blido šežydali, bychu wschitzy stanšli a špěwali: „Pšchindž, Anježe Jesu, a budž našch hólčž a požohnuj, šchtož by nam wobradžil.“ Tehdy by tón hólčžł šady šwojeho štolčžka štejał a so šobu modlił.

Samkarjowy šwał pał bēšche žyle hinaschi człowjeł. Do Božeho šłowa nicžo njedžeržesche a so wo šwoje duchowne šbože štaracž, jemu ani do myšlow njepšchindže. Wón bydlešche w šušodnym měštacžku, tam bēšche tež wušchitny lětar, f kotremuž mějesche samtar wulke dowěrjenje. Škónčnje so roššudži, so chze šwojeho hólčžka f šwojemu šwatej dacž, so móhl f temu wuwola-nemu lětarjej šhodžicž. Nan tam šwoje džěcžo pschinješe; jemu bēšche jara czežko so wot njeho džělicž.

Temu hólčžkej so tež prawje w žušym domje lubicž njechasche. Wón džěšche f jeneho lucžika do druheho a šapocža plafacž. Čzaš wobjeda pschindže. Wschitzy so sa blido šežydachu a dachu šebi derje škodžicž. Ale tón hluchoněmy hólčžł so nješydže, ale štejesche se štyknyjemaj rukomaj pschi šwojim štolčžku. Wón čzakašche, hač tež czi drušy nještanu, so bychu so modliłi, wón so wo-hladowasche a bu pschezo bojašnišchi. Drušy chzychu jemu prajicž, so dyrbi tola jěšč, ale to nicžo njepomhašche, dofelž bēšche to džěcžo hluche! Wone chzyšche so prašhecž, hač jow žanych paczerjow njepěwaja, wone pał njemóžešche, dofelž bēšche něme. Wón jim f rukomaj pokasa, so dyrbja so tola modlicž. Ale czi jemu rošymicž njechachu. Duž džěšche džěcžo wot jeneho f druhemu, jeho sa ruku wsawšchi jemu do woczow pohladny, kaž by jeho prošnyč chzyło: Modl so tola! — Žim bē hańba — woni to džěcžo šmērowacž njemóžachu — abo šhiba so bychu jemu wolu czinili — ale woni tola ženje paczerjow špěwali njebēchu. Ale to džěcžo jim mēra njewostaji, škónčnje žona a potom tež muž postanjetaj a ta žona špěwasche f šchepotazym hloškom: „Pšchindž, Anježe Jesu, a budž našch hólčž atd.“

Tač bu třilětne hluchoněme džěcžo pošol teho šbóžnika. — Wuhojene wschał tež wot tamneho lětarja njebu, pošdžišcho pał pschindže do dobreho wustawa sa hluchoněmych, hdyž bu derje rošwucžene a tež rěčecž nawukny, hdyž tež šamo njerošymješche, šchtož powjedasche. Něłł je tón mlodženž šrudoba, ale tež wješele štareho samkarja, pschetož wón je šwěrnny, šprawnny a bohabojašny mlodženž. Šako jeho psched krótkim jeho šotra woppyta, praji wón: „Ach, czeho dla je mje Bóh hluchoněmeho šczinił, hewał bych póhanam šefuša předomal.“ — Bóh šam wē na to czeho

dla wotmolwjene dacž, ale to my wěmy, so ma wón myšle mēra f nim.

Testament mrějazeje maczerje sa jejneho šyna.

Mrějaza macž tebi to pišche — macž, kotraž je w tym šbóžniku šwój mēr namakala, kotraž šbóžna a wješela šmjerczi napšhecziwo dže f teho krótkeho hrěšneho podrožništwu, so by tam wěčnje šbóžna pola šwojeho šbóžnika byla! Šenož jene mi wutrobu czežtu czini, mój luby drohi šyno, budžemoj so junu tam ša šo wohladacž?

Šwěrnej nanowej woczi tebe nětko wjažy hladacž njemóžetej, dofelž dyrbišch won do šwěta, do bjesšbóžneho šwěta, w kotrymž šamjedjenje, hrěch a škóšč šwoje ruzy sa tobu wupšheštrěwa. Šeli so tebi hodžina špytowanja pschindže, šebi na šwoju mrějazu macž pomyšł a prosch teho šbóžnika, so chzył tebi šlabemu se šwojej šwěrnej lubošču f bofej štejecž a ty wěščje dobudžešch. Dyrbjał-li pał so poššunycž, nješadměluj: temu Anješej je ta jena šabludžena wozza tał wažna, so te džewjecž a džewjecždžešacž w puščzinje wostaji a tu jenu šabludženu pyta a kał so wješeli, hdyž je ju namakal.

Runjež je hlubina hrěcha jara hluboka, lubošč a hnada šwěrneho šbóžnika, kotryž tebe f wješchej dnyli macžernej lubošču lubuje, štej hišcže wjele móžnišchej a hlubišchej. Šdyž by hluboko padnuł a so teho kajesch, potom prosch w twojej czichej komorzy: „Anježe, šmil so nade mnu!“ W njepšheštan prošnyč, doniž twoja wutroba mēra namakala njeje a ty šebi teho wěšty nješly, so je wón tebi wodał. Mój horzolibowany šyno, ja tebe najwutrobnišcho prošču: Nješapřej nihdy šwojeho Boha a šwojeho šbóžnika! Ach kařka je to hubjena wacžka, kotraž so šwojeho njebiešeho krala hańbuje. Šsy-li w towarštwje bjesšbóžnych, hdyž teho Anješa hanja, njeboj so, jeho šjawnje wušnacž a potom šhwataj prjecž f tajšeho towarštwu.

Mój luby šyno, ach, kał jara by ty šwoju macž šwješelił, hdy by ty wschědnje w šwojej bibliji czitał; w Božim šłowje možy nadobudžešch kóždemu špytowanju šwěta napšhecziwo štipicž. Bože šłowo ma džiwnu móž, czitaj kóžde ranje šlaw se šwjateho pišma a Bože žohnowanje budže tebe žyly džen pschewodžecž. Mój luby šyno, twoja macž cze prošy, nješabudž so modlicž, w modlenju namakasch žiwjenje w tym Anješu; šchtož so njemodli, je daloko wot šbóžnika. — We wschěch šeniškich naležnosčach wo-brocž so na twojeho nana; wón wostanje pschezo twój najlěpšchi pschecžel, ty by jeho jenicžke šbože na tutym šwěcže, wón tebe ženje njewopuschczi. Čhzešch-li Anješowy šlužobnik byčž — ale ja to tebi žyle pschewostaju — so tola ju prjedy pruhuj, pschetož wone je czežke powoľanje, to dyrbja najprjedy pošlednje šchřecžki hordosče f wutroby won a ponižnosč dyrbi nuts. Tón Anješ praji: „Šchtož chze mój wuczobnik byčž, tón wšmi šwój šchizž na so.“ Hdyž sa šwětněj czěšču pytašch, nješly jeho šlužobnik. — Nješazpiwaj šhudnych a niškich, tón Anješ je pschišchol f šhudym a hubjenym. Pomyšł šebi na šhudeho Lazaruša, kotryž bēšche tu šazpieny — ale tam krašny!

Budž pschecželny pschecžiwmo kóždemu, njepowjedaj wjele, pschetož jasył móže wjele šleho nacžinicž.

Nětko Božemje, mój luby šyno, žohnowanje twojeje tebe horzolibowazeje maczerje njech tebe pschewodža psches to podrožništwu a hdyž junu šwojej woczi šamknyšch a w tym Anješu wušnyšch, budžemoj šebi tam horkach f wyškanej napšhecziwo šhwatač a potom šmój wěčnje, wěčnje šjednocženaj!

Šhowaj šebi tón list šwoje žiwe dny a hdyž jón tež hušto njecžitašch, wšmi jón, hdyž budžešch w nušy a šrudobje, wón budže tebe štajnje pošlynicž.

Tón Anješ požohnuj tebe a šwarnuj tebe! Šamjeń.

Twoja šwěrna macž.

„Bomhaj Bóh“ je wot nětku niz jenož pola šnyšow duchownych, ale tež we wschěch pschewo-dawařnjach „Šerb. Nowin“ na wfach a w Budyšchinje dostacž. Na šchtwórcž lěta placži wón 40 np., jenotliwe czikla so po 4 np. pschedawaju.